

Brisele, 5.12.2018.
C(2018) 8111 final

KOMISIJAS IETEIKUMS

(5.12.2018)

par euro starptautisko nozīmi enerģētikas jomā

{SWD(2018) 483 final}

KOMISIJAS IETEIKUMS

(5.12.2018)

par euro starptautisko nozīmi enerģētikas jomā

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Euro ir stabila, uzticama un starptautiski atzīta valūta, kas ir plaši atzīts starptautisko maksājumu līdzeklis. 2017. gadā aptuveni 36 % starptautisko darījumu vērtības rēķini tika izrakstīti vai norēķini veikti euro valūtā. Aptuveni 20 % no ārvalstu centrālo banku starptautiskajām rezervēm ir euro valūtā. Tas ir vairāk nekā eurozonas daļa pasaules iekšzemes kopproduktā (IKP).
- (2) Energo produkti, jo īpaši jēlnafta, ir ES un pasaulē visvairāk tirgotās izejvielas. Eiropas enerģētikas tirgus ikgadējie tirdzniecības apjomi pārsniedz 40 triljonus euro. Vairāk nekā 90 % agregēto darījumu, kas saistīti ar naftu, gāzi un citiem energoproduktiem, tiek veikti valūtās, kas nav euro.
- (3) ES ir lielākais enerģijas importētājs pasaulē, un tā importē vairāk nekā pusi no patērētās enerģijas. Eiropa importē aptuveni 90 % tai vajadzīgās naftas un aptuveni 70 % tai vajadzīgās gāzes.
- (4) Pēdējos piecos gados ES maksājumi par ievesto enerģiju sasniedza aptuveni 300 miljardus euro gadā. Lielākā daļa ilgtermiņa līgumu, uz kuru pamata ES importē enerģiju (aptuveni 80–90 %), nav piesaistīti euro, bet lielākā daļa ES enerģijas importa ir no Krievijas (aptuveni 34 %), Tuvajiem Austrumiem un Āfrikas (kopā aptuveni 33 %) un Norvēģijas (aptuveni 20 %, aptuveni puse ir naftas un puse ir gāzes imports; gāzi piegādā saskaņā ar euro denominētiem līgumiem).
- (5) Dalībvalstu un trešo valstu attiecības enerģētikas jomā bieži ir balstītas uz starpvaldību nolīgumiem, no kuriem daudzi ir saistīti ar naftas un gāzes iegādi. Šādi nolīgumi nodrošina satvaru, politisko atbalstu un juridisko noteiktību Eiropas uzņēmumiem, kas risina sarunas par komercilīgumiem ar enerģijas piegādātājiem trešās valstīs.
- (6) Saskaņā ar Naftas rezervju direktīvas (2009/119/EK) prasībām dalībvalstis uztur jēlnaftas un/vai naftas produktu drošības rezerves. Lai izpildītu krājumu uzturēšanas pienākumu, tās izmanto centrālās krājumu uzturēšanas struktūras un nosaka atbildīgos uzņēmumus, kuri iegādājas, uztur, pārvalda un pārdod naftas drošības rezerves un īpašos krājumus.
- (7) Jēlnaftas atsauces cenas, ko norāda cenu ziņošanas aģentūras, izmanto par atsauci naftas piegādēm. Tās kalpo par atsauces vienību arī citiem energoproduktiem, piemēram, dabasgāzei, kā arī atvasinātiem finanšu instrumentiem, kas paredzēti jēlnaftas vai naftas produktiem. Pašlaik nav jēlnaftas atsauces cenas, kas būtu izteikta euro.
- (8) Eiropā ir izveidoti vairāki gāzes tirdzniecības mezgli, kuros tirgo euro denominētus gāzes produktus. Lai gan pieaug to līgumu daļa, kuru cenas ir balstītas uz gāzes mezgliem, vairāki piegādes līgumi pilnībā vai daļēji balstās uz naftas indeksācijas

līgumiem, kuri nav denominēti euro. Nobriedušos gāzes tirgos apjomi, ko tirgo gāzes mezglos, ir lielāki nekā faktiski patērētie apjomi.

- (9) Svarīga nozīme ir uzņēmumiem, kas sniedz finanšu pakalpojumus, jo tie projektu virzītājiem visā energoapgādes vērtības ķēdē nodrošina piekļuvi kapitāla, apdrošināšanas un riska pārvaldības instrumentiem.
- (10) Euro starptautiskās nozīmes stiprināšana enerģijas tirdzniecības un ieguldījumu jomā līdz ar vispārēju ekonomisko efektivitāti palīdzēs sasniegt ES enerģētikas politikas mērķus un samazināt energoapgādes traucējumu risku. Eiropas uzņēmumiem būs lielāka autonomija, kas ļaus tiem savā starptautiskajā tirdzniecībā maksāt vai saņemt maksājumus, kā arī iegūt pašfinansējumu, mazāk riskējot ar trešo valstu jurisdikciju veiktām tiesiskām darbībām.
- (11) Šajā Komisijas ieteikumā sniegtas neizsmeljošas norādes par to, kā panākt plašāku euro izmantošanu enerģētikas nozarē, ņemot vērā iepriekš izklāstītās īpašās prasības,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

Plašāka euro izmantošana ar enerģētiku saistītos starptautiskos nolīgumos un nesaistošos aktos

- (1) Dalībvalstīm būtu jāveicina plašāka euro izmantošana attiecībā ar trešām valstīm enerģētikas jomā, arī līgumos, ko slēdz divpusēju un daudzpusēju starptautisku nolīgumu vai nesaistošu aktu, piemēram, saprašanās memorandu, ietvaros.
- (2) Komisija aicina dalībvalstis to starpvaldību nolīgumos ar trešām valstīm ietvert Komisijas izstrādātu paraugklauzulu, kas attiecas uz euro kā standarta valūtas izmantošanu.
- (3) Atzinumos, ko Komisija sniedz dalībvalstīm atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumam (ES) 2017/684, ar ko izveido informācijas apmaiņas mehānismu attiecībā uz starpvaldību nolīgumiem un nesaistošiem aktiem starp dalībvalstīm un trešām valstīm enerģētikas jomā (SVN lēmums), un konkrēti tā 4. panta 1. punktam, tā sistemātiski vērsīs dalībvalstu uzmanību uz euro izmantošanu. Ja iespējams, līdzīga pieeja dalībvalstīm būtu jāizmanto arī attiecībā uz nesaistošiem aktiem, kas saistīti ar enerģētiku.

Plašāka euro izmantošana ar enerģētiku saistītos Eiropas tirgus dalībnieku darījumos

- (4) Dalībvalstīm būtu jāveicina un jāsekmē, lai Eiropas tirgus dalībnieki enerģētikas jomas darījumos plašāk izmantotu euro.
- (5) Centrālajām krājumu uzturēšanas struktūrām, ko dalībvalstis izveidojušas saskaņā ar Direktīvu 2009/119/EK, un atbildīgajiem uzņēmumiem būtu jāpaplašina tādu uz euro balstītu līgumu īpatsvars, kas saistīti ar naftas drošības rezervju un īpašo krājumu iegādi, uzturēšanu, pārvaldību un pārdošanu, to vidū tādu līgumu īpatsvars, kas saistīti ar krājumiem, kuri tiek uzglabāti saskaņā ar divpusējiem nolīgumiem vai saskaņā ar līgumiskām tiesībām iegādāties noteiktus krājumu daudzumus (biļetes).
- (6) Eiropas enerģētikas tirgu dalībniekiem vajadzētu vairāk izmantot ar enerģētiku saistītus līgumus, kas denominēti euro.
- (7) Tirgus dalībniekiem būtu jāveicina un jāsekmē tādu sašķidrinātas gāzes mezglu izveide ES, kuros pamatproduktu un atvasināto produktu cenas izsaka euro, un tādējādi jāatbalsta plašāka šajos mezglos indeksēto cenu izmantošana un līdz ar to arī šādu līgumu denominēšana euro valūtā.

- (8) Cenu ziņošanas aģentūrām būtu jāveicina euro denominētu jēlnaftas atsaucēs cenu ieviešana.
- (9) Preču biržām būtu jāveicina euro denominētu jēlnaftas un rafinēto produktu atvasināto instrumentu līgumu turpmāka izstrāde.

Plašāka euro izmantošana ar enerģētiku saistītos projektos un darījumos, ko īsteno uzņēmumi, kuri sniedz finanšu pakalpojumus

- (10) Dalībvalstīm un Eiropas uzņēmumiem, kas sniedz finanšu pakalpojumus, būtu jāveicina plašāka euro izmantošana ar enerģētiku saistītos projektos un finanšu darījumos.

Pārraudzība

- (11) Dalībvalstīm katru gadu būtu jāpaziņo Komisijai visa pieejamā detalizētā informācija par šā ieteikuma īstenošanas gaitu.

Pārskatīšana

- (12) Kad būs pagājuši trīs gadi pēc šā ieteikuma pieņemšanas, Komisija novērtēs, kā norisinās tā īstenošana un vai, ņemot vērā dalībvalstu iesniegto informāciju, ir vajadzīgi turpmāki pasākumi.

Adresāti

- (13) Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm, centrālajām krājumu uzturēšanas struktūrām, ko dalībvalstis izveidojušas saskaņā ar Direktīvu 2009/119/EK, atbildīgajiem uzņēmumiem, Eiropas enerģētikas tirgu dalībniekiem, cenu ziņošanas aģentūrām, preču biržām un Eiropas uzņēmumiem, kas sniedz finanšu pakalpojumus.

Briselē, 5.12.2018

*Komisijas vārdā —
Valdis DOMBROVSKIS
priekšsēdētāja vietnieks*